

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter volja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnistvo je na Kongresnem trgu št. 12.

Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Izseljevanje Slovencev v Ameriko.

Na Štajerskem, 17. febr. [Izv. dopis.]

„Odkar je Krištof Kolumb odkril „novi svet“, leto za letom plava čez ocean na tisoče in tisoče takih Evropecev, ki se ne povrnejo več v svojo prvotno domovino. Pojav ta je popolnoma naraven. V „starem“ svetu postaja že tesno, ker je večinoma preoblijuden, v „novem“ svetu ima prostora še najmanj jedenkrat toliko ljudij, kolikor jih biva tam sedaj; v starem svetu vlada „vkljuba“ francoski revoluciji, vkljuba idejam leta 1848., vkljuba krščanstvu, s katerim se toliko ponaša, še zmerom sredovečni fevdalni despotizem — v Ameriki, zlasti v Zedinjenih državah pa vlada prava državljanska svoboda v najširjem pomenu. Glavni vzrok izseljevanju v Ameriko so mizérne gospodarske razmere evropske! Ako pojde to tako dalje, mora moloh „militarizem“ sčasoma uničiti vse materialno in kulturno življenje. Statistiki so izračunali, da so evropske velesile potrošile od zadnje nemško francoske vojne devetdeset milijard samo za vojaške namene! Te milijarde pa so dali seveda davkoplačevalci. Amerika ne pozna militarizma. Amerikanske države torej lahko vpotrebajo denar za kulturne namene; zategadelj se pa „tam“ trud človeških rok brezprimerno boljše plačuje, nego pri nas. . .

V novejšem času začeli so tudi ljudje našega rodú hoditi iskat kruha tja okraj „velike vode“. Na tisoče in tisoče našlo je v Severni Ameriki novo domovino svojo, kjer se mnogim, vsaj gmotno, veliko boljše godi, nego se jim je godilo tukaj. Zakaj se selijo Slovenci v Ameriko? Vzroki so isti, kakršni so pri drugih narodih. Tudi na nas leži težka pest obče gospodarske bede. Davki so v primeri z malimi dohodki pri gruntnih posestnikih previsoki in vedno višji. Industrije je pri nas premalo, in tam, kjer je je kaj, plačuje se delavec slabo, tako slabo, da je pravi škandal za našo „krščansko“ dobo. Kako naj preživi delavec sebe in obitelj svojo z goldinarjem, z 80, 60, 50 krajcarji na dan? — Vinorodne kraje zadela je dvojna nesreča. Trtna uš, peronospora in kakor se že imenuje vsa ta

kuga, uničila je na stotine oralov vinogradov in z njimi vred uničila eksistenco marsikateremu viničarju in tudi mnogim posestnikom vinskih gor. Colna vinska pogodba z Italijo je druga nesreča za producenta vin. Kaj čuda, če tudi naš človek premišljuje, kam bi šel — za kruhom! In on gré s solzami v očeh, z krvavečim srcem, ali pa tudi z pikrim smehljajem na ustnih proč s tistih tál, ki so ga rodila, a sedaj nimajo več kruha zanj! Glasom uradnih poročil, preselilo se je zadnje mesece do 300 ljudij, večinoma iz vinskih krajev Mariborskih v Ameriko! To je dogodek, ki daje človeku resno premišljati. In misliti o izseljevanju Slovencev je začela celó naša vlada. Nedavno je izdal c. kr. namestnik za Štajersko ukaz vsem političnim oblastvom, da ne smejo nikomur dajati potnega lista, ako se misli izseliti trajno v Ameriko, zlasti v Brazilijo, kjer se ljudem baje hudo godi. Takisto ne smejo farni uradi dajati izseljencem nikakih uradnih listin, ne domovinskih, ne poročnih, ne krstnih listov! Jedino, kar vé slavna vlada odgovoriti na simptomatično izseljevanje v Ameriko, je torej: „Ne izseljujte se!“ „Ne dovoljujte ljudem, seliti se v Ameriko!“ — Ako pravi izseljenec, boljše rečeno, človek, ki se misli preseliti v novi svet, da tukaj nima kaj jesti, ne on, ne družina njegova; da se delo tukaj preslabo plača itd. na to naša slavna vlada ne vé nikakega odgovora! To je kakor bi bile vse evropske vlade slepe in gluhe. Prva skrb jim je — vojaški budget. Kaj za to, če prebivalstvo tudi od lakote pogine! In zastopniki ljudstva, poslanci v parlamentih! Vsled strankarskih intrig navadno dovoljujejo vladam, da čim dalje bolj pritiskajo na davčni vijak — vse militarizmu na ljubo! . . .

Nas skrbi najbolj usoda našega naroda — tostran in onstran atlantiškega oceana. Kako stališče zavzemamo mi, kar se tiče izseljevanja Slovencev v Ameriko? V obče mislimo, da se s stališča prave državljanske svobode ne bi smelo nikomur, torej tudi našim ljudem ne, prepovedavati seliti se, kamor se komur ljubi. Kolikor se je Slovencev preselilo v Sev. Ameriko, godi se vsem razmeroma veliko boljše nego „doma“. Kar se jih je

preselilo n. pr. iz Gornje Savinjske doline v Sev. Ameriko, vsi se hvalijo, da se jim tam izvrstno godi. V dokaz svojega zadovoljstva pošiljajo redno svojim družinam lahko prihranjene dolarje. . . In vender stojimo mi, kar se tiče prepovedi izseljevanja tudi na vladni straži! Na tem stališči pa ne stojimo vladi na ljubo, ampak na ljubo narodnosti naši! Res je, da veljá v Ameriki popolna ravnopravnost tudi v narodnem oziru, ali nekaj tisoč ljudij našega rodú mora se sčasoma venderle potopiti na večne čase v velikem yankejskem morji! Na vse zaduje so naši amerikanski rojaki venderle izgubljeni za Slovenstvo, katero že samo ob sebi ni mnogoštevilno. Zató gledamo s tugopolnim srcem za vsakim rojakom, za vsako rojakinjo, ki se poslavlja od nas; zató hočemo tudi mi s svojega, narodnostnega stališča svariti: „Bratje slovenski, sestre slovenske, ne hodite v Ameriko! Ali če že greste tja in tam obogatite, — pridite spet nazaj na Slovensko — svoji k svojim! Saj socialne bede mora biti jedenkrat konec!“

Antiamericanus.

Državni zbor.

Na Dunaji, 18. februarja.

Z večino samo petih glasov določena je bila današnja večerna seja a zbornica je bila tako slabo obiskana, da je podpredsednik Šele precđ po 7. uri mogel otvoriti sejo. Govorila sta generalna govornika dr. Herold in dr. Jaques in pa posl. grof Kuenburg. Poročevalec dr. Madeyski govori Šele v prihodnji seji.

Začetkom seje predloži trgovinski minister zakonski načrt o zgradbi lokalne železnice iz Tržiča v Červinjan, potem pa prestopi zbornica na dnevni red.

Posl. dr. Herold omeni izreka dra. Bärnreitherja, da uradnikov zlasti nižjih ni smeti žaliti. Ti uradniki, ki stradajo mej zaprašenimi akti v raznih pisarnah, so večinoma češke narodnosti in da so bili sojeni zgolj po svoji spretnosti in marljivosti, bi bili gotovo prišli na višjo stopinjo, ali ker so Čehi, se to ni zgodilo in se ne bo. Tudi

LISTEK.

„Vse to ti narod pozlati“.

(Srbski spisal L. K. Lazarević. Prevel I. P. Planinski.)

(Dalje.)

Potegne z roko preko čela, hoteč razpediti te misli.

— Kako rad bi bil pa tudi mojster videl, da bi se ožrebila, nadaljuje Blagoje, gledaje neprenehoma na mesto, kamor je stotnik takoj iz kraja sedel. — Res, verujte! Ker to je zmaj, ne pa konj! E, ali tako . . .

Stotnik ga tako mirno posluša, kakor ono nihalo pri uri. Niti to niti Blagoje ga ni najmanj ne motita, da ne bi dalje mislil svojih mislij.

Zopet je na starem mestu. Zopet goré hiše, a po ulicah vse križem razmesarjena trupla . . .

Stoprav okolu polnoči se zlekne po klopi ob oknu, pogledavši najprej še jedenkrat po svetilki, katera vedno medleje sveti in čimdalje bolj smrdi, in po Blagoji, kateri smrči, potisnivši glavo mej noge in iztegnivši obe roki od sebe, kakor da drži vajeti.

Zaman se stotnik trudi, da bi zatisnil oči —

spanec so mu vzeli Čerkezi! Šele v zoro, kakor da malo zadremlje, ali tedaj se začuje skozi mrtvo noč ravnomočno ropotanje koles in kričanje onih, ki merijo vodo s prednjega kraja ladje¹⁾; potem pa začne piščalka buditi zaspane služabnike na ladji. Stotnik plane kvišku; sablja mu pade s klopi in zažvenkeče ob tla. Tudi Blagoje se stresne:

— Ne boš! zagodruja in kakar bi vnovič potegnili za vajeti zopet zaspi.

Stotnik hiti na plano v sveže jutro. Komaj sope. Neizrečen strah ga obhaja. Teče k ladji. Zagradi za vrv ladje, katera se primika h kraju, in jo vleče k sebi. In toliko da začne ovijati vrv okolu kolca, že zapazi neko ženo, katera vzdiguje kvišku dete v povojih. Stotnik vrže vrv brodnikom, ki se čudijo njegovemu poslu, nagne se, in toliko da ne pade v vodo. In ko mu žena v ti gnetči in prerivanji pade na prsa in mu izroči sina, začnó padati najprej solze, potem pa poljubki na čvrsto dete, katero se ni najmanj ne srdi na svojega, doslej nevidnega očeta.

Tudi soproga plače — to se razume samo ob

¹⁾ Kadar se brodarji bojé, da bi utegnili biti na kakem mestu voda preplitka, tedaj držé pred ladjo vodommer v vodi. Takisto storé tudi, kadar jadrajo k obali.

Prel. prip.

sebi! Takisto tudi ona póstarna ženica za njo — tudi brez tega ne gre! Napósled pa se tudi dete spusti v jok.

Hité čez most in zavijó v stran, da napravijo tako prostor drugim potnikom, ki se gnetó s svojimi prtijagami, ker ni še nobenega prevoznika niti nosilca.

Stotnik bi rad mnogo in marsikaj vprašal svojo soprogo, ali nikakor ne more pričeti. Napósled se mu odveže jezik:

— Torej ti si živa!

On jo prime in stisne za žilo, kakor da se hoče uveriti.

— In ta, mali! Ti, ti, vojaček! A kaj je meni vse po mislih hodilo! Bože, Bože!

Obríše lice z rokavom in, držé v rokah dete, na faljuje:

— Jaz sem vedel, prav gotovo sem vedel, da prideš. Čisto tako sem si izračunil. A mama?

Šele v tem hipu uzre ono staro ženo, pristopi k nji in ji seže v roko.

— Hvala Bogu, samo da ste vsi živi in zdravi! Samo da je vse dobro!

Stara žena zajoče.

— Daleč smo od dobrega, moj sinko! Brez domovja in brez zemljišča smo.

jaz imam nekakov pojem o dostojnosti in zato sodim, da vzklík, kateri ni bil storjen javno in niti v stenografski zapisnik ni prišel, ne more biti predmet napadom, sešeno ker je klicatelj dal povsem zadostno izjavo. Predmet in svrha napadom nista v nikakvi zvezi s tem vzklíkom. Včeraj sta na nekem shodu na Dunaji govorila poslanca grof Stürgkh in dr. Plener. Kdor pozna količkaj Dunajske razmere, mora vedeti, da so uradniki pri volitvah važen faktor in da imajo ti uradniki neko antipatijo zoper levičarsko stranko. Ta stranka bi se rada izkobilala iz te situacije. Pridobiti hoče uradnike, ta mogočni faktor v državi záse in zato izkorišča vzklík grofa Kounica in odgovor pravosodnega ministra grofa Schönborna. Prosim odpuščenja, da sem primoran zagovarjati ministra. A kaj mu je bilo storiti? Zakaj je sedaj tako napadan? Zato ker je storil veliko politično hibo in pri proračunu o pravosodnem ministerstvu govoril tudi o šoli. Kar je Plener govoril na omenjenem shodu na Dunaju je nekako priznanje, da njegova stranka ni nikjer priljubljena. Ravno Plener bi moral vedeti, kako važen faktor v vsaki državi so narodi in tem narodom je stranka levičarjev tako zoperna, da se nikdar ne bodo sprijaznili z njo. Posl. Wrabetz je govoril o naši stranki na način, katerega moram odločno odbijati; ako nam je res treba učiti se dostojnega vedenja, tako se ga od posl. Wrabetza gotovo ne moremo naučiti. — Pravosodni minister se je izrekel za utrakvizem, kar pa ne gré. Mi zahtevamo ravnopravnost z Nemci tako, da znaj vsak uradnik oboje jezika. Vprašanje je sedaj: Ali mora vsak uradnik na Češkem znati oboje jezika, ali ne. Ako mora biti, potem je vse v redu, ako ne, potem naj se dokaže, kje in kdaj je to bilo določeno. Minister je rekel, da sodni red ničesar ne določa o uradnem jeziku. Ali je pa zapisano o sodnem jeziku, da mora biti nemščina uradni jezik? Ako velja ravnopravnost, smeti je zahtevati, da se rabita oboje jezika, ako pa ne velja, potem bi mogli mi zahtevati, naj se na Češkem uraduje samo v češkem jeziku. Od l. 1880 velja načelo, da vse tisto, kar ni bilo izrecno določeno v jezikovni naredbi Stremayrovi, se mora reševati v nemškem jeziku. Če govori državni pravdnik pri kaki obravnavi češki, pride to nemški v zapisnik. Ministrovo pojasnilo gledé najnovejše naredbe predsedstva najvišjemu sodišču ni zadostno. Obžalovati je, da pravosodni minister ni našel energične besede v obrambo slovanskih narodov. Če je minister dolžan zagovarjati, je še bolj dolžan braniti slovanske narode Stremayrovih napadov. Govori se, da hrvatskega ali slovenskega senata ni moči ustanoviti in ker teh ni mogoče sestaviti, naj tudi drugih ne bo. To je izravnujoča pravičnost. Predsednik najvišjemu sodišču je res pisal o tujih jezikih. Uvidel je pač že sam, da je kot jurist nekaj ukrenil, česar bi ne smel storiti. Ugovor, da je predsednik izdal to naredbo v sporazumljenju s podpredsednikom, ki je Čeh, ne velja. Nam ni za avtorja naredbe, ampak za nje vsebino. Za to od Stremayra podpisano naredbo je ta sam osebno odgovoren pred zakonom in pred vlado. Dokler se on ne opraviči, ne bomo tega pozabili, ker o predsedniku najvišjemu sodišču je domnevati, da vé, kaj piše. Imenovati naš jezik

Stotniku je, kakor da ga je ledena roka prišla za sice, ali ta roka takisto naglo popusti, ker v tistem trenutku zapazi, kako se po mostu premika človek v priprosti vojaški opravi, a brez desne noge in leve roke.

— Stoj! pravi stotnik z grozo na lici. Hitro izroči dete soprogi in hiti k siromaku. Prime ga izpod roke in mu pomaga, da prestopi tram, kateri je izstopil na mostu.

— Pa nisi ti, vojak, gospodarja Blagoja sin?

— Sem, gospod stotnik! odgovori vojak, stikaje nogo in bergljo, in se dotakne po vojaški čepice. A berglja se mu izpodtakne in on omahne ter se oprime gospe s piščkom in košarico; gospa zakriči in odskoči.

— Oče ti je tu! Čakaj, da mu povem!

Kakor je šele zora in potniki neodločno stojé na obali, ipak obrnejo nehoté vsi pozornost temu prizoru.

Stotnik hiti v gostilno, da prebudi Blagoja. Narod se razdeli v dve vrsti, sredi katerih stopa invalid, krasen, brbek mladenič, možatega lica, z žalostnim usmevom okolu usten. Vsega je v njem: i moči i zdravja i lepote; in zopet — ničesa! Vse je podobno razbiti, dragoceni porcelanski vazi.

(Konec prih.)

tujim, to je žaljenje, in mi smo jedini kompetentni soditi, če smo žaljeni ali ne. Mi smo žaljeni in zahtevamo zadoščenje, predsednika sicer nimamo pred seboj, pač pa vlado, kateri je skrbeti, da se narodi ne žalijo. Stvar ni rešena niti po izjavi ministrovi, niti po pojasnilu predsednikovem. Naredba je nezakonita in zato jo je preklicati, za žaljenje pa je dati satisfakcijo, in dokler je ne dobimo, je bomo vedno urgirali. — Avstrijskega naroda ni. Država naša je konglomerat narodov in ti hočejo biti ravnopravni. Nemci ne morejo umeti, da imajo nemški narodi tiste pravice, kakor oni. Slovani so tako neakromni, da jih zahtevajo. Kadar bodo to Nemci priznali in v upravi in v zakonodavstvu izvedli, tedaj bo mir zavladal v državi.

Posl. dr. Jacques ni zadovoljen s pravosodnega ministra odgovorom na napade na uradnike. Odgovor je bil preveč krotek. Izjava grofa Kounica je le še potrdila prvotno življenje. Po zakonu je uradni jezik pri najvišjem sodišču nemščina in zanj so vsi drugi jeziki tuji. Govornik se bavi potem s kodifikatornimi deli in izreka h koncu željo, naj bi že prenehali veraki in narodni boji.

Razprava se potem zaustavi in na vrsto pridejo stvarni popravki. Posl. grof Kuenburg pravi, da je beseda „tuji jeziki“ lapsus calami, s tem pa ni žaljen nihče. Posl. Laginja popravlja stvarno, da ni italijanskih provincij v Avstriji. Po stvarnih popravkih poslancev dra. Vašatyja in Dostala se zaključuje seja.

Prihodnja seja v ponedeljek.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani, 20 februarja.

Iz državnozbornskih odsekov.

Odsek za premembo opravičnika nadaljeval je v soboto specialno razpravo o referentovem načrtu. Posl. Gniewosz je nasvetoval, da se določba, da naj pristoji predsedniku zbornice pravica, poklicati govornika k redu in ga eventualno izključiti za deset sej, odkaze v posvetovanje in poročanje posebnemu subkomiteju. Povdarjal je, da je taka prememba potrebna, zlasti z ozirom na zadnje dogodbe v parlamentu. Razprave o tem nasvetu so se udeležili baron Chlumecky, dr. Bareuther, grof Hohenwart in dr. Kaizl in odsek je vzprejel nasvet, da je to reč izročiti posebnemu subkomiteju. Torej že tako daleč je prišel avstrijski parlamentarizem, da je treba poslancem siloma usta zamašiti.

Pravosodni minister grof Schönborn.

Porednost mladočeškega poslanca utegne imeti večjih posledic, kakor se je iz začetka domnevalo. Znano je, da je vzklíknil v zbornici, ko je govoril posl. dr. Vašaty o najnovejši naredbi pravosodnega ministerstva, krilate besede: „Nesramna uradniška druhal“, kar je obudilo na jedni strani velikanško odobravanje, na drugi viharo protestovanje in indignacijo. — V naslednji seji je posl. grof Kounic to svojo primetbo nekako preklical in rekel, da je te besede vzklíknil nehoté, da ni hotel nikogar žaliti, da je bil opravičeno razburjen in da so sploh besede njegove bile le deloma umestne. Za Kounicem je govoril pravosodni minister grof Schönborn. Zavrnil je sicer ta izraz odločno, a nekaterim krogom še ne dovolj rezko. Senzacija je v tem oziru sodba oficijoznega „Fremdenblatta“. Ta list izraža pogostoma mnenja visokih in najvišjih krogov in kdo ve, če ni njega naskok na Schönborna naročen in inspiriran. „Fremdenblatt“ pravi, da je bila Kouničeva deklaracija novo žaljenje vsega uradništva, ker je bila tako zavita in premišljeno strupena, da bi bil Kounic zaslužil novo grajo. „Vzlic temu napadu ostal je grof Schönborn miren in hladen ter se vestno držal parlamentarnega ceremonijela, kar je na paka, kajti vsakdo mora misliti, da minister ni hotel braniti uradništva. Ta napaka ministra grofa Schönborna je toliko večja in obžalovanja vredna, ker so bili napadeni v prvi vrsti uradniki njegovega resorta. Minister je pokazal, da ni bil tako ogorčen, kakor večina zbornice, da, postavil se je naravnost v nasprotje s čutili poslancev, ko je na Kouničevo izjavo, „da so bile njegove besede le deloma umestne“, odgovoril, da zmatra stvar za rešeno... Splošno je prepričanje, da pravosodni minister grof Schönborn v tem slučaju ni našel v pravem trenutku prave besede, kajti grof Kounic ni dal za svoj vzklík zadoščenja in torej tudi ta stvar ni rešena. Obžalovati je, da minister grof Schönborn ni iz prevelikih ozirov na parlamentarno etiketo zoper vsiklik in zoper deklaracijo slovesno protestiral. Uradištvo ima pravico zahtevati, da zadoni v takem slučaju po vsi Avstriji krepki rek: „Nemo me impune lacessit.“ — Dunajski „Fremdenblatt“ se prerad solčni v vladni milosti, da bi na svojo pest, ne da bi imel v to privoljenja, tako rezko prijel in pestil pravosodnega ministra. Grofa Schönborna so sicer ostro grajali tudi levičarski listi, a to je brez večjega pomena. Če je pa „Fremdenblattov“ članek, kakor domnevamo, inspiriran, potem bo najbrž grof

Schönborn kmalu zapustil palačo pravosodnega ministerstva.

Deležnozbornska volitev na Dolenjem Avstrijskem.

V volilnem okraju Stockerau na Dolenjem Avstrijskem bo v kratkem nadomestna volitev delnega poslanca. Dolej je ta okraj zastopal umrl poslanec dr. Fuss, član nemško-nacionalne stranke. Nemški liberalci se dolgo niso mogli zjediniti radi kandidata, naposled pa so postavili barona Czédika, bivšega predsednika državnih železnic. Nacionalci so se zato volitev združili s protisemiti in postavili svojim kandidatom nekdanjega državnega poslanca dra. Knotza. Volilski boj bo jako srdit, izid pa je še povsem negotov. Volilske shode prirejata oba kandidata skoro dan na dan. O baronu Czédiku se vé, da kandidira za mesto delnega maršala namesta grofa Kinskega, kateri se je liberalcem zameril, ker ne trobi v njihov rog.

Wekerle na Dunaji.

Včeraj se je pripeljal ogerski ministerski predsednik Wekerle na Dunaj in prinesel s soboj zakonski načrt o obligatornem civilnem zakonu, čigar besedilo je določil zadnji ministerski svet. Wekerle bo ta načrt predložil cesarju v odobrenje, in če izpolnjuje to odobrenje, kar pa še ni gotovo, potem predloži ta zakon, zakon o recepciji židov in o svobodnem izvrševanju konfesij državnemu zboru pred debato o proračunu ministerstva za bogoslužje. Čim pride ta stvar na dnevni red, ločile se bodo parlamentarne stranke v naravne svoje elemente in od tega je odvisna dalnja usoda sedanje vlade.

Vnanje države.

Fantastična vest.

Pariški „Figaro“ razveseli svoje čitatelje kaj rad s senzacijnimi novicami. Predvčerajšnjim je naznanil, da zahteva Stambulov, naj se bolgarski eksarh odpove in da skuša ustanoviti za bolgarske katolike poseben bolgarski katoliški patrijarhat. Francoski poslanik v Carigradu, Cambon, je odsvetoval katoliškemu prelatu, naj se ne spuščajo v te načrte Stambulovičeve in isto tako je v imeni papeža svetoval tudi kardinal Rampolla. — „Agence balcanique“ dementira to vest kot neosnovano.

Italija in nje svernetci.

Italijansko ministerstvo nima nič kaj prijetnega stališča. Razen bančnega škandala mu delajo mnogo sitnostij tudi dogodbe v državah, s katerima je Italija po trozevi v tesnem prijateljstvu, namreč v Nemčiji in v Avstriji. Politični krogi italijanski so nezadovoljni, da je nemški cesar poslal posebnega odposlanca, generala Loš, čestitat papežu, ker ne morejo pojmiti, čemu čestita protestantski vladar največjemu protivniku združene Italije. Prav to neumevanje je uzrok, da zmatrajo mnogi italijanski politični krogi Lošjevo odposlanstvo za nekako demonstracijo zoper Italijo in izkoriščajo to mnenje proti sedanji vladi. Tudi dogodbe pri papeževi slavnosti na Dunaji, pri kateri priliki se je kardinal Gruša v navzočnosti dveh ministrov unemal za posvetno vlado papeževu, so napravile italijanskemu ministerstvu dokaj situostij. Dva vročekrvna iredentista, Barzilai in Caramini, sta vlado že interpelirala, češ da je bila to zoper integriteto Italije naperjena demonstracija. Minister vnanjih rečij, Brin, je takoj odgovoril in pojasnil, da je kardinal Gruša izrazil samo svoje in svojih somišljenikov mnenje, ne pa vladnih nazorov, in da njegovi breztačnosti ni pripisovati nikake važnosti.

Home-rule.

Debata o irski predlogi se razvija vedno bolj in postaja vedno srditejša. Hladni Angleži napravljajo v zbornici takov hrup in prouzročajo tako viharne prizore, kakeršne so celo v francoski ali italijanski zbornici zelo redki. V zadnji seji, v kateri se je vzprejela vladna predloga za predlogo specialni debati, provociral je zet prejšnjega ministrskega predsednika Salisburyja, lord Walmore velik škandal. Pri nekem banketu očital je nacionalistom irskim, da so od liberalcev plačani in podkupljeni služabniki, odkar ne dobivajo iz Amerike podpore in da je večina 40 glasov, katero premore v zbornici Gladstone, nemoralna, ker podkupljena večina. Londonska „Times“ je to porabila in strahovito napadala irske poslance kot korumpirano politično druhal, katera nosi svoje prepričanje in svoje poštenje na prodaj v parlament. Po rezki debati prosil je lord Walmore odpuščenja, listu „Times“ pa se je izrekla nezadovoljnost zbornice, nje članek pa je zmatrati škandaloznim kršenjem zborničnih privilegij. Home-rule sta sešeno ostro napadala lord Randolph Churchill in Chamberlain, a vzlic temu niata mogla za prečiti specialne debate.

Domače stvari.

— (Škofovski jubilej sv. Očeta.) Na predvečer slavnostnega dneva bilo je razsvetljeno vse mesto. Mestne in druge javne hiše in istotako meščanske hiše žarele so v svitu nebrojnih lučic. Sijajno razsvetljene bile so nekatere cerkve in hiše in nakičene z zastavami v narodnih, papeževih in cesarskih barvah. Posebno krasno razsvetljeni so bile nunska cerkev, deželno poslopje in mnogo dru-

gih poslopij. Nebrojna množica vrvela je po ulicah. Včeraj pa je bila v stolni cerkvi slavnostna maša, katero je celebriral g. knezoškof. Udeležili so se dostojanstveniki vseh civilnih in vojaških oblasti, mej njimi: vodja deželne vlade dvorni svetnik baron Hein, Nj. eks. fml. vitez Schilbawsky, general-major Fux, deželnega središča predsednik g. Hočevar, deželni glavar g. Detela, mestni župan g. Grasselli, trgovinske zbornice predsednik g. Perdan, finančni vodja dvorni svetnik Plahky, deželni odbor, mestni svetniki, učiteljsko srednjih šol in drugih učnih zavodov, uradništvo in častniški zbor in mnogo drugih pobožnikov iz meščanskih krogov. Po končani slavnostni maši poklonile so se razne deputacije posamičnih društev g. knezoškofu ter mu prijavile najsrčneje čestitke svetemu Očetu. Zvečer bila je slavnost v prostorih društva katol. obrtnih pomočnikov, katere se je udeležilo mnogobrojno občinstvo.

— (Povodom veselega dogodka v najvišji cesarjevi obitelji) poklonil se je včeraj mestni župan g. Grasselli pri voditelju deželne vlade dvornemu svetniku baronu Heinu in ga prosil, da v imenu Ljubljanske mestne občine poroči najudanejšo čestitko do najvišjega prestola. — Tudi veteranski zbor, ki je praznoval včeraj štiridesetletnico srečne rešitve cesarjeve pri atentatu l. 1853. poklonil se je po deputaciji pri deželnem predsestvu, da izjavi svojo nespremenljivo zvestobo in najspoštljivejšo udanost Nj. Veličanstvu.

— (Izredni občni zbor „Glasbene Matice“.) Odbor „Glasbene Matice“ vabi vse društvenike na izredni občni zbor, kateri se bode vršil v nedeljo, dne 5. marca t. l. ob 11. uri dopoldne v šolskih prostorih (Kueži dvorec). Na dnevnem redu je: Predlog, da se kupi za „Glasbeno Matice“ hiša.

— („Matice Slovenske“.) XCIV. odbo-rova skupščina bo v sredo 1. dec. marcija 1893. leta ob 5. uri popoldne. Dnevni red: 1. Potrjenje zapisnika o XCIII. odbo-rovi seji. 2. Naznanila pred-sedništva. 3. Poročilo gospodarskega odseka. 4. Po-ročilo književnega odseka. 5. Poročilo tajnikovo. 6. Posameznosti.

— (Slovenska predstava.) Pribodnja slovenska predstava, jednoinštirideseta letošnje sezone, bode v sredo, dne 22. t. m. Pred-stavljala se bode prvičkrat na slovenskem odru Sardouova senzacijonelna drama v 4 dejanjih „Fedora“. O igri izpregovorimo obširneje v jutrušji številki.

— (Slovensko gledališče.) Vsaka repriza „Teharskih plemičev“ kaže znova, kako zelo se je ta opera prikupila našemu občinstvu. Gledališče je bilo za sinočno predstavo skoro popolnoma razpro-dano in z veseljem smo videli, da je došlo tudi mnogo rodoljubov in rodolubkinj z dežele. Pred-stava je bila izborna, če se ne upoštevajo nekateri ne-dostatki pri plesanju „Kola“ in neki negotovosti v orkestru. Gosp. Noll kot Celjski grof je občinstvo očaral. Jako dobri kakor vedno so bili: gospa Ger-bičeva, gospc. Daneševa, g. Fedyczkowski in dični naš zbor. G. Pavšek se je nekoliko po-znalo, da ni bil prav disponiran, a vzlic temu je imel lep uspeh.

— (Zabavni večer „Glasbene Matice“) obnesel se je prošlo soboto v letnem salonu „pri Maliču“ takó imenitno in dostojno, kakor le malo njegovih prednikov. Najdičnejšega občinstva je bilo natlačeno polno. Pačastil je zabavni večer tudi ljubljanski župan g. Grasselli. Zabava je bila splošna in pristrčna, vzpored pevskih in glasbenih točk bogat in izbran, petje pa in sviranje takšno, da bi dičilo pravo koncertno dvorano. — Vzpored je bil tak: 1. „Slovenec sem“ in „Lipa“, moška zbor; 2. Padovac, „Vse že rožice so v cvetu“, mešan kvartet (gdč. Vrhunčeva in Jamškova in gg. Razinger in Dečman); 3. „Prešérnova oporoka“ de-klamovala gdč. Zorka Krsnikova; 4. Liszt, „Z Bogom“, na goslih sviral g. P. Lozar, na klavirji spremljala gdč. Vičičeva; 5. Sattner, „Studenčku“, mešan zbor, 6. a) Beethoven, „Adelaida“, b) Bendel, „Jutro“, samospava za tenor, pel g. Razinger; 7. Dvořák, „Padle so pesni v dušo mi“, mešan zbor; 8. Dvořák, „Namenjeno je nama“, dvospjev za sopran in tenor, pela gdč. Vrhunčeva in g. Razinger; 9. Hayden, „Trio št. 26.“, za gosli (g. Žebrè) čelo (g. drd. Šuklje) in klavir (g. Lozar); 10. Dvořák, „Da, jaz te zapustim“, dvospjev za ženski zbor (op. 32. št. 1.); 11. Heller, „Tarantella“, na klavirji svirala gdč. Vičičeva; 12. Nedvèd, „Nazaj v planinski raj“,

mešan zbor; 13. Nedvèd, „Pomlad in ljubezen“, moški zbor; 14. Sattner, „Po zimi iz šole“, mešan zbor. — Iz tega vzporeda je razvidno, da so se proizvajali večinoma pravi koncertni komadi, katere smo že čuli in občudovali v dosedanjih koncertih „Glasbene Matice“. Drugod običajnih govorov ob takih prilikah tukaj ni bilo: pri takem glasbenem užitku jih tudi prav nič nismo pogrešali. Nekdo je prav umestno opomnil da bi kazalo take pevske večere večkrat prirediti, morebiti vsak mesec po jedenkrat: družbinsko življenje v Ljubljani bi se s tem izvestno ne malo podnetilo in ublažilo. Taki pevski večeri bi lahko postali središča najfinjših zabav. — Da gre tudi za ta pevski večer glavna zasluga pevo-vodji g. M. Hubadu, ume se samo po sebi; saj je glasbeni vzlet naš v poslednjih časih v prvi vrsti njegovo delo.

— (Tamburaški koncert.) Sisačke tam-buraške družbe bode v četrtek dne 23. t. m. v letnem salonu „pri Maliču“. Program prijavimo jutri.

— (Ustavljena preiskava) Deželno so-dišče je ustavilo preiskavo zoper Marijo Piško in Franca Huberta v Ljubljani, na katera je letel sum poskušenege umora. Preiskava je dognala, da je bil ta sum popolnoma neopravičen, ker v teko-čini, namenjeni otroku, ni bilo čisto nič strupa, ampak sama voda, sladkor in rakovo oko.

— (Najnovejši poskus germanizacije na Spodnjem Štajerskem.) Zopet moramo poročati o enem činu Celjskega ravnatelja g. P. Končnika, kateri do dobra pojasnjuje njegovo delav-nost. Pred par dnevi je razglasil per cirkulare, da bo v bodoče sprejemal jedino le nemške ubožne liste: „Das Dürftigkeitszeugnis, welches mit der Unter-schrift des Gemeinde-und Pfarrvorstehers versehen sein muss, darf nicht über ein Jahr alt sein und muss in deutscher Sprache ausgefertigt sein“. Ta ukaz se ne da nikakor v sklad spraviti s sedanjimi določbami in naredbami. Morda je g. ravnatelj vendar znano, da mora ravnateljstvo kot c. kr. šolski urad na spodnještajerskih tleh sprejemati tudi slovenske dokumente. Čudimo se, da izda ravnatelj, kateri je vendar poklican v prvi vrsti, gledati na to, da se vrši na zavodu vse za-konito, tako naredbo. Tega vendar ne pričakuje, da bodo nekatere občine radi njega nemški uradovali! Slovenščine najbrž še vendar dovolj razume, saj je izdal celó že nekaj slovenskih abecednikov. Sploh pa mislimo, da ni naloga gimnazijskega ravnateljstva, delati nekako propagando za nemško uradovanje in mi opozarjamo naše poslance na ta za našo dobo preznačilni slučaj. Interesantno bi bilo slišati, je-li g. baron Gautsch kaj ve o najnovejšem germani-zatoričnem poskusu renegata Končnika. Na dan z zakonom, na kateri se opira naredba lex Konč-nikova. Ako pa takega zakona ni, tedaj pa v koš ž njo, da se ne bo isti škandal ponavljal tudi še na drugih zavodih.

— (Laška nestrpnost.) Pod tem zaglav-jem govori poslednja „Edinost“ o raznih izziva-njih in surovostih, ki so se posebno v minulem predpustnem času vršile na večih krajih. Laške druhali skušale so z izzivajočimi pesmami dražiti mirne Slovence, kjer koli se je čula slovenska go-vorica. „Edinost“ pozivlje oblastva, naj store temu konec, kar je lahko, ako le hočejo. Če pa celo polu-uradni listi, vsaj neposredno, vnuemajo strasti mej ljudstvom, dotlej seveda se ne bode obrnilo na bolje. Nasprotstva utegnejo se poostriti še bolj, kajti tudi slovenskemu ljudstvu se ne pretaka po žilah — polževa kri. Omenjene vrste napisal je Tržaški list na prošnjo slovenskih delavcev, ki se zavedajo svoje narodnosti in je ne puste sramotiti na svoji zemlji.

— (Nagle smrti umrl) je v Trstu po-sestnik in trgovec z usnjem Tomaž Javornik z Vrhnik. Pri ubodu hiše Androna Romagna št. 1 zadela ga je kap, da je bil takoj mrtev. Denar in dokumente, kar jih je imel pri sebi, spravila je policija. Truplo prenesli so v mrtvašnico k sv. Justu.

— (Politehnika v Zagrebu) V merodajnih krogih dež. vlade hrvatske sprožila se je misel, da se osnuje v Zagrebu politezniška šola in se je o tej zadevi mnogo storilo v poslednjem času. Nasvetovalo se je tudi, naj se ustanovi stro-kovna šola za zemljemerce, s katero bi se ustreglo mnogim željam. Taka šola naj bi se osnovala še pred politehniko, kajti poslednja se pri vsej dobri volji vendar ne bode še tako hitro ustanovila. Šola

za zemljemerce bi ne prizadevala prevelikih stroškov in bi se kasneje lahko spremenila v fakulteto politehniške, kakor je to običajno tudi drugod.

— (Dober želodec.) V Zagrebu prodal je na trgu neki kmet veliko ščuko, teško kakih šest kilogramov. V želodcu ščuke našlo se je dva-najst trnkov, katere je riba požrla pri raznih pri-likah in tako rešila svoje življenje, dokler je ni do-bitela končno osoda. Dvanajst požrtih trnkov ji menda ni delalo posebnih težav.

— (Roparsk umor.) V Žminj pri Paznu prišel je h krčmarju Rovisu neki trgovski popotnik ter tam prenočil. Ker je hotel na bližnji pošti od-dati denarno pismo, prosil je krčmarja, naj ga spremi do tja. Kmalu potem našel je neki žandarm v gozdu umirajočega popotnika, ki je bil večkrat zaboden in v jedni rani tičal je še nož. Ranjenec imenoval je krčmarja kot morilca, ki ga je napadel v gozdu in mu oropal 400 gld. Kmalu potem je umrl, ne da bi povedal svoje ime. Krčmarica spoznala je nož, s katerim je bil umorjen popotnik, kot svoj.

Razne vesti.

* (Altri paesi, altri costumi.) Pri ban-ketu na čast novega nadškofa Olomuškega dra. Kohna napivali so staročeški poslanci novemu nadškofu v nemškem jeziku, dočim se je dr. Kohn zahvaljeval samo češki. To tudi ni brez pomena.

* (Velikanska nagrada.) Kakor znano, ukradene so bile pred kratkim grofic: Flanderski, avakinji belgijskega kralja, razne dragocenosti Tatu še niso našli, pač pa se je govorilo, da leti sum na nekega visokega dostojanstvenika, a ta govorica je kmalu zopet utihnila. Ker ni bilo dobiti ni tatu ni ukradenih dragocenosti, obljublja sedaj grofica Flan-derska pol milijona goldinarjev tatu, če ji povrne umaknene dragocenosti.

* (Spretnost mladega sleparja.) Pri nekem Dunajskem veletržcu, Russo, služboval je njega sorodnik Leko Adut, dvajsetleten mladenci, kateri je o Božiču utekel v Ameriko, ne da bi se bilo vedelo zakaj. Uzrokov zato pa je imel jako tehtnih. Pred Božičem ponaredil je namreč podpis svojega strijca in dobrotnika in na te ponarejene menice dobil od avstro ogerske banke 81.000 gld. Mladci je s tem denarjem utekel v Ameriko, njegovega sokrivca, ka-teri ga je na to napeljal, pa je te dni prišla po-licija v Berlinu. Škodo mora seveda utrpeti banka sama.

* (Kitajsko časnikarstvo.) Nikjer na svetu ne nabaja se toliko nasprotstev in neobičajnih stvari, nego na Kitajskem. To se posebno sme reči o kitajskem časnikarstvu. Časniki, ki so prej izhajali vsaki tretji teden, naenkrat začno izhajati vsak teden. V Kini izhaja najstarejši tednik sveta, ki je počel svoje življenje l. 911 po Kr. r. Zdaj izhaja trikrat in vsako njegovo izdanje je polno novih in zanimivih vesti. Izdavanje časnikov je pod nepo-srednim nadzorstvom cara in člani uredništva mo-rajo mnogo delati. Kdor pa ne dela dosti pridno, dobi batine. V vsem ima časopis šest izdajateljev, ki so vsi člani akademije znanosti. Ako jeden izme-j njih dobi batine, morajo ga ostali nadomeščati pri uredovanji časopisa. Prav vabljive razmere so to!

Telegrami „Slovenskemu Narodu“:

Dunaj 20. februarja. Princ Hohenlohe sporočil včeraj pronunciju čestitke cesarjeve Sv. Očetu za jubilej.

Dunaj 20. februarja. Finančni minister Steinbach odgovoril v parlamentu na nekatere interpelacije, mej drugimi na interpelacijo Spindlerjevo o načelih pri razdelitvi draginjskih priklad državnim uradnikom. Minister rekel, da se je delila priklada strogo po zakonu z dne 1. avgusta 1892, da se je pa seveda dal tudi previdnosti posamnih načelnikov uradom primeren upliv.

Dunaj 20. februarja. Vojaški uradni list naznanja, da je imenoval cesar nadvojvodo Leopolda Salvatorja polkovnikom-imetnikom pešpolka št. 8.

Rim 20. februarja. Papeževa slavnost bila veličastna. Zbralo se na tisoče in tisoče vernikov. Ko se je prikazal papež s sijajnim spremstvom, zapeli pevci Ecce sacerdos magnus. Po končanem svetem opravilu zadoneli tisočeri klici Viva il Papa Re. V nekaterih ulicah bile majhne demonstracije. Čuli so se klici: Viva Umberto, Viva l'Italia, Viva Roma in-tangibile. Do izgrediv ni prišlo nikjer.

Rim 20. februarja. Ruski car čestital papežu brzojavno. Poslanik Izwolski prinese še lastnoročno pismo carjevo in darila. Brzojavno čestitali nadalje ruski minister notranjih rečij, knez črnogorski in zavezni svet švicarski.